

פרטי כל מט. ג/40

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום
שני, ח' אייר תשי"א 14.5.51, בשעה
11.00

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
נ. גיר - סגן יו"ר הכנסת

נ ו כ ח ד :

חברי הועדה:

- י. הררי - היו"ר
- פ. אילנית
- ס. ארנוב
- י. בר-יהודה
- ד. בר-דב-האי
- י. בדר
- ס. בדר
- ס. בן-עמי
- י. ברץ
- צ. יהודה
- ש. כץ
- י. כסה
- ח. טגור-כהן
- ע. מימון
- א. מזור
- ס. נודוק
- ש. פרסיץ
- י. קליבנוב
- א. ציזלינג
- א. תבורי

מוזמנים:

ח. צדוק - משנה ליועץ המשפטי
פרופ' שקי - מטעם משרד הממשל

חברי הועדה:

ח ט ר ד :

- א. ג'רג'ורה
  - א.י. גרינברג
  - ת. טובי
  - נ. ילין-מור
  - ז. גלוסקא
- { כוזבות דעה מייצגות }

הקשה להסרת חסינות תהיה לצורך מקרה מסוים
וכן לגבי זכות מסוימת, תכיל את היסוד
והנימוקים ותוגש ליושב-ראש הכנסת.
יושב-ראש הכנסת יעביר את הבקשה לוועדת הכנסת
לדיון בה בישיבתה הקרובה.

ס ע י ף 9 (ב):
=====

אם טעין 9 (א) יתקבל - אני אציע את הצעתי לגבי
הורדת החסינות לגבי שכוח מסוימת, גם בטעין 9 (ב)

י. בר-יהודה:

ח. צדוק:
מי רשאי להגיש בקשה? האם הכוונה היא שכל
אדם יוכל להגיש בקשה? חושבני, שבמדה שהדבר
נוגע לתביעה לדיון, ההוראה צריכה להיות, שבכדי להוריד חסינת מחבר כנסת,
הבקשה צריכה להיות מוגשת על-ידי היועץ המשפטי, כי זוהי הרשות השופטת
במדינה.

היו"ר י. הררי:
היה וויכוח ארוך בענין זה ובסופו של דבר
סיכמנו, שאין מגבילים את זה, וכל אחד יכול
להגיש בקשה. אין זאת אומרת שהועדה והכנסת יאשרו את הבקשה.

י. בר-יהודה:
ברצוני להזכיר לכם שהיתה לי כאן הסתייגות
בנוגע למקרה שמציעים להוריד חסינות בקשר
עם תביעה למשפט. (מ. ארגוב: האם יכולה להיות תביעה אחת, שלא בקשר עם משפט?)
אתם החלטתם פה בנוגע לזכות מסוימת. אני התנגדתי לזה. הסכמתי להורדת
חלק מן החסינות, אבל לא לביטול זכות מסוימת. בנוגע למביעה משפטית, הסכמתי
שכל אחד יוכל לפנות. אבל, אני מסכים לכך, שתנאי שכל אחד יוכל לפנות רק
לאחר שהוא פנה בתביעה משפטית. כי אחרת, לאחר שאנחנו הורדנו את החסינות,
הוא לא יגיש משפט מפני שאין לו יסוד לכך ובינתיים הוא הפיץ דברים, והיה
דיון וכו'.

מ. ארגוב:
בפעם הקודמת התווכחתי עם חבר הכנסת בר-יהודה
נגד פרוצידורה משפטית להסרת חסינות. אם נותנים
אפשרות לכל אדם לפנות בבקשה להסרת חסינות, אין הדבר פשוט כל כך, כי פעם
יכולה בקשה כזו להיות צודקת ופעם לא, והיא יכולה לגרום לעלבון; פעם יכול
אדם להגיש בקשה כזאת מתוך שנאה מוצדקת, ופעם מתוך שנאה בלתי מוצדקת.
אני אז התנגדתי, למט שקוראים פרוצידורה משפטית. אני אז הבנתי את הצעת
חבר הכנסת בר-יהודה, שהולכים לבית-משפט, ובית-המשפט רואה אם יש יסוד
להאשמה רצינית - והדבר הזה יכול להעשות באמצעות עורך-דין. יכול כאן להיות
מקרה שעל-ידי אי-הסרת החסינות, אין מאפשרים להגיש משפט נגד החבר.

דומני, ששאלת היועץ המשפטי נוגעת לזכותו של
חבר כנסת להגיש בקשה, כי כל חבר כנסת יכול לפנות לוועדת הכנסת בבקשה
לביטול חסינותו של חבר. אם מאפשרים לכל אדם לפנות בבקשה, דומני שמוצדק
לומר שאדם זה חייב לפנות תחילה ליועץ המשפטי, ורק אם הוא יקבע שיש יסוד
לבקשה, הוא יפנה לוועדת הכנסת.

ד. בר-רב-האי:
חבר הכנסת בר-יהודה רוצה להבטיח את עצמו בפני
תביעות שרירותיות. מהו הסדר הקיים עתה
בנוגע לתביעות משפטיות? עתה מגישים אצלנו תביעות, או שזו תביעה המוגשת
על-ידי היועץ המשפטי, ואם הוא מוצא בחביעה "פבליק אינטרס" הוא מגיש
אותה לבית-המשפט. אם הוא אינו מוצא כזה ענין ציבורי - הוא אינו מוסר
אותה לבית-המשפט, והמגיש רשאי להגיש בעצמו, או על-ידי עורך-דין.

ד. בר-רב-האי: אני רואה כאן רק שתי קטגוריות: או שהיועץ המשפטי מגיש את התביעה, או הפרט על-ידי השופט. (א. תברוי: וובר כנסת בנידון זה הוא אונח?) אם לא יכתב בטפורש שהוא חבר כנסת - השופט יכול להעמידו למשפט מבלי לדעת שהוא חבר כנסת.

היו"ר י. הררי: דברנו רבות על ענין זה ולא הושמע כאן כל נימוק חדש. חבר הכנסת בר-יהודה שאל מה יהיה אם יורידו את החסינות לפי דרישת היועץ המשפטי והוא לא ימשיך במשפט. היועץ המשפטי יכול להפסיק כל משפט ותוצאת דבר זה היא, שאין לו חומר אשמה והוא אינו נידון. אמנם, אין זה מצב נעים שטאשימים אדם ומפסיקים באמצע המשפט. אי-בעימות זו היא לא רק במקרה שהנאשט הוא חבר כנסת, אלא גם כל אדם אחר. את הדבר ה זה לא נצללח לפתור בחוק זה.

הבעיות העומדות לפנינו הן: ראשית, אם יש להגיש תחילה את התביעה הפלילית ואחר-כך לפנות בבקשה להורדת החסינות, או - תחלה לבקש את הורדת החסינות ואחר-כך להגיש את התביעה הפלילית. התורוכחו רבות על שאלה זו ודעתי היא, שתחילה יש להוריד את החסינות ורק לאחר זאת יכול היועץ המשפטי להגיש משפט. אני ממשיך להחזיק בדעה זו.

השאלה השניה שהתעוררה, היתה, מי רשאי להגיש בקשה לביטול חסינות, אם רק היועץ המשפטי או כל אדם אחר. אינני יכול להביין מדוע תהיה ליועץ המשפטי יותר שכות מאשר לכל אדם אחר. חבר כנסת יכול להעלים בשעת באומו, חברות ואנשים ומדוע לא תינתן זכות לחברות או אנשים כאלה, הנפגעים מדברי חבר כנסת, לתבוע אותו לדין. אני מבין שמגבילים את היועץ המשפטי בקשר למשפטים פליליים, אבל נניח שמתעוררת שאלה של ביטול (החכו) שדות לחבר כנסת - מדוע רק היועץ המשפטי יוכל לפנות.

ס. ארגוב: אני רוצה למנוע אפשרות של שרירות לב, כדי שאדם לא יוכל להוציא דיבה על חבר כנסת, לפני החקירה ואחרי החקירה יתברר שלא היה כלום באשמה.

היו"ר י. הררי: אני רואה שישנה הסכמה שגם היועץ המשפטי וגם כל חבר כנסת יוכל לפנות בבקשה לביטול חסינות. האם הדבר הזה כולל גם הממשלה? (י. בר-יהודה: היועץ המשפטי הוא בא-כח הממשלה). לעתים זה ענין פוליטי והיועץ המשפטי אינו יכול להתערב בזה, ולחבר כנסת אחר אין די חומר נגד חבר הכנסת הנאשם. רק הממשלה יכולה לתבוע אותו ולבקש את ביטול חסינותו.

ד. בר-רב-האי: הממשלה, היועץ המשפטי וכל חבר כנסת רשאים לפנות בבקשה לביטול חסינות.

י. בר-יהודה: אני מציע להבדיל בין שני סוגים: ענין של תביעה למשפט וענין של זכות מסוימת. אלה הם דברים שונים. בנוגע לזכות מסוימת, ברור לי שלא כל אדם יכול לפנות, אלא רק הממשלה או חבר כנסת אחר.

בנוגע לתביעה למשפט לדעתי יש גם כן רק שני סוגים. ראשית, לא ייתכן שהיועץ המשפטי יאמר שהוא מעכב את הגשת הבקשה להורדת החסינות, כי אז יש בזה אפשרות לשימוש לרעה מבחינה פוליטית - בענין זה הוא ככל זאת בא-כח הממשלה. השאלה הזו אינה יכולה לעמוד לגבי עיכוב, אלא רק לגבי מי רשאי לתבוע. מי רשאי לתבוע? אני מדבר שוב על תביעה למשפט, ואז היועץ המשפטי תובע בשם האינטרס הצבוי או הפרטי. אתן לכם דוגמה: מישוה רוצה להבאיש את שמו של אחד מחברי הכנסת, ואזי בכל שלשה ימים תבוא בקשה לאו דוקא מאותו אדם, להוריד את חסינותו של חבר הכנסת הנידון. אם הוגש נגד חבר כנסת משפט, והתברר שהיתה זו הוצאת דיבה - הוא יכול לתבוע את אדם מוציא הדיבה לדין.

אני מקבל את הנוסחה, בנוגע לתביעה פלילית, שהוא מגיש תביעה, ואם יתברר שהוא חבר כנסת, השופט פונה בבקשה להוריד את חסינותו

י פ בר-יהודה:

ואז יש משפט. אנו נמצאים עתה רק בתחילת החיים הפרלמנטריים ואינני יודע כיצד יתפתחו הדברים. אני על כן מבדיל בין זכות ובין תביעה למשפט. במקרה של זכות מסוימת - יכולה הממשלה ויכול כל חבר כנסת לפנות בבקשה. במקרה של תביעה למשפט - יכול היועץ המשפטי או השופט לפנות בבקשה באם הוגשה תביעה משפטית נגד מישהו.

י. בדר:

חושבני שיש להבדיל בין כמה דברים. איש אינו יכול למנוע מפלוני להגיש תביעה נגד חבר כנסת. תביעה זו לא תקבל תקף מיד, אלא תתקבל אצל בית דין. אך בינתיים קיימת אפשרות שענין הגשת המשפט נגד חבר הכנסת יפורסם - ונגד זה אין מגן.

שנית, עד כמה שאני מבין, במדינתנו אסור לתמוע לדין פלילי עובד מדינה, מבלי לקבל תחילה הסכמת היועץ המשפטי (ח. צדוק: בענינים הקשורים בעבודתו בלבד). בסעיף א' כתבנו "במילוי תפקידו". דעתי היא, שעבודה זו שקיים מצב כזה במדינה - אינה כשורה. אך מכיון שהוא קיים לגבי כל פקיד ודאי שאין להפלות את חברי הכנסת בהשוואה לפקיד המדינה. חושבני, שאפשר להגיש משפט נגד חבר כנסת רק במקרה שיש בזה ענין צבדרי.

אני מסכים להצעת חבר הכנסת בר-יהודה שיש להבדיל בין זכות מסוימת ובין תביעות פליליות. הסעיף הזה הוא אכיד, אך בנקודה זו יש להבדיל מכיון שאינני רואה כל אפשרות, למשל, אם חבר כנסת הוא במקרה ראש עירייה, שלא לקרוא לו באיזה ענין לבית-דין גבוה לצדק.

במקרה שחבר כנסת הוא עורך עתון, לדעתי יש לדרוש, במקרה כזה, שחבר כנסת בתור עורך עתון, לא יהיה מחוסן. אני למשל הייתי מציע שחבר כנסת לא יהיה רשאי להיות עורך עתון - לדעתי זהו המוצא ההגיוני. אם חבר כנסת כותב מאמר - הוא אחראי לדבריו, אך אם הוא עורך עתון אחראי - הוא אחראי לכל מיני דברים שלא כתב ולא ידע עליהם.

ח. צדוק:

כאשר העליתי את הבעיה התכוונתי לשאול את השאלה: מי רשאי להגיש בכל הענינים, אך כשאמרתי "היועץ המשפטי" התכוונתי לתביעות פליליות בלבד, והצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה, שיש בנקודה זו להפריד בין תביעות פליליות מצד אחד ובין הסרת החסינות מכל שאר הענינים מצד שני, היא הצעה נכונה, מפני שהשיקולים לגבי כל אחד מהדברים האלה הם שיקולים שונים.

אגבר תחילה על ענין התביעה הפלילית. המצב המשפטי היום במדינה, הוא שהיועץ המשפטי הוא הממונה מטעם המדינה על האינטרס הצבדרי של תביעות פליליות. אך כאשר הוא יבוא מחר להביא לדין חבר כנסת בחוק תפקידו הרגיל, יעמוד בפני בית-המשפט הסעיף המסוים של החוק הזה ויגיד לו: לא, נגד חבר כנסת אינך יכול להגיש תביעה משפטית, חבר כנסת הוא מחוסן. טבעי הדבר, שאותו איש המגיש תביעות פליליות מטעם המדינה, יהיה גם האיש שבמקרה מיוחד של חבר כנסת, כאשר מעיף מסוים של חוק עומד לו למכשול בדרכו בבית המשפט, הוא יהיה האיש שיבוא למוסד המוסמן, לכנסת, ויבקש את הסרת המכשול הזה. (ח. בן-עמי: מי תובע את היועץ המשפטי למשפט?) כל מי שיכול לתבוע כל אדם אחד, יכול לתבוע גם את היועץ המשפטי לדין.

הכלל לגבי תביעות פליליות צריך להיות, שהבקשה לסרת החסינות צריכה לבוא מהיועץ המשפטי. נשארתי הבעיה של מה שקוראים אצלנו "תביעות פרטיות". לפי החוק הקיים אצלנו - ואינני אומר אם זה טוב או רע - החוק אומר שאם אדם מסוים חושב שמישהו עובר עבירות והוא פונה למשטרה והמשטרה מאשרת שלעבירה זו - אף-על-פי שיתכן שזה מעשה פלילי - מבחינה טכנית אין אינטרס ציבורי המחייב את העמדתו של האיש לדין על עבירה זאת - יכול אז אותו המתלונן לנגיש תביעה פלילית פרטית.

ח. צדוק:

חבר הכנסת בדר הדגיש כבר שנגד פקירי המדינה, במילוי תפקידם, אי-אפשר להגיש תביעה פלילית, פרטית, ובהצעת חקק השופטים שהבאנו בפני הכנסת נאמר גם כן שאין להגיש תביעה פלילית פרטית נגד שופט. מה הוא ההגיון? ההגיון הוא שאנשים בתפקידים ציבוריים אינם צריכים להשפט בתביעות פליליות כאלה, אשר מי שמטובה על ענין זה מטעם הציבור, חושב ששום אינטרס ציבורי אינו מחייב את הענין הזה. אני מעמיד את הענין לשיקול דעת הועדה ואני חושב שהסידור המשפטי הקיים היום במדינה מחייב לתבוע שתביעה פלילית - אחר-כך אדבר על תביעות אזרחיות - שתביעה פלילית נגד חבר כנסת יכול להגיש רק היועץ המשפטי, כלומר רק רשות ציבורית ולא אדם פרטי. ממילא נובעת המסקנה שמי שיכול לקבוע בפני הועדה הזאת ולבקש הורדת החסינות כדי לפנות לעצמו את הדרך לבית-המשפט, יכול להיות רק היועץ המשפטי.

חושבני שחבר הכנסת ודרי, כאשר השכיר את ענין התביעות האזרחיות, טעה. הסעיף הראשון של החוק משחרר חבר כנסת מכל אחריות חוקית משפטית, הן פלילית והן אזרחית, על ענינים מסוימים הקשורים בתפקידו, שהוא אמר, או שהוא הצביע בקשר לתפקידו. כך שנמדה הדבר נובע לאנשים האזרחיים, אין רק חסינות בפני תביעה, יש רק פטור מאחריות ואת החסינות הזאת כבר החלטנו בפעם הקודמת, לפי סעיף 1, שאי אפשר להסיר. במדה שהדבר נובע לתביעות אזרחיות, יכול כל אדם להגיש תביעה אזרחית נגד חבר כנסת על הוצאת דיבה ואם חבר הכנסת ישכנע את בית-המשפט שהוא אמר את הדברים האלה בקשר עם מילוי תפקידו - במדה שהדבר נובע לאחריות אזרחית בקשר עם מילוי התפקיד - יש לחבר הכנסת שחרור גמור מכל אחריות כלפי כל אחד, איש אינו יכול לתבוע אותו לדין אזרחי על דברים שהוא עשה או בקשר לדברים שהוא עשה בקשר עם מילוי תפקידו ואת החסינות הזאת אין להוריד ממנו.

אני מבקש מהועדה להבחין בין ^{אזרחית} אחריות לבין אחריות פלילית. בנוגע לאחריות אזרחית, יש שני דברים: או שהדבר נובע ממילוי תפקידו של חבר הכנסת כחבר כנסת ואז זה משחרר אותו מכל אחריות אזרחית ואז החסינות הזאת אין להסיר ממנו; או, שזה אינו קשור בתפקידו, אלא שזאת אחריות אזרחית סתם, אחריות לחוב למשל, ואז אין לו כל חסינות, והשאלה של הסרת החסינות אינה מתעוררת. במדה שהדבר נובע לאחריות פלילית, הרי אם הענין נובע ממילוי תפקידו כחבר כנסת, גם אז יש לו חסינות פלילית מוחלטת שאין להסיר אותה, אבל במדה שהדבר נובע לאחריות פלילית על מעשים שלא תוך כדי מילוי תפקידו כחבר כנסת, יש לו חסינות בפני תביעה, אלא שאת החסינות הזאת, אפשר, לפי המנגנון הנקבע פה להסיר. אני, בדרך של אלטימציה צמצמתי את האפשרויות של הסרת החסינות למקרה אחד והוא, אחריות פלילית על מעשים שנעשו על ידי חבר כנסת שלא מתוך מילוי תפקידו. רק בנוגע לזה מתעוררת השאלה של הסרת החסינות - אינני מדבר כרגע על שכוח סטוימט, אלא רק על משפט. אם זה היקף הדברים שבנוגע אליהם קיימת אפשרות של הסרת החסינות, רק בתביעה פלילית ורק בענינים שאינם נוגעים לתפקידו - חושבני שהמעמד של חבר כנסת מחייב לא לפתוח את האפשרות שכל אדם יוכל להטריד חבר כנסת בתחום זה, בתביעות פליליות, אשר היועץ המשפטי והמטרה וכל מי שמטובה על כך מטעם הציבור; חושבים שאין בזה ענין ציבורי, אלא יש הסמכות הזאת, לתבוע חבר כנסת למשפט בשטחים אלה ולבקש הסרת החסינות לצורך הגשת משפט, על-ידי מי שמטובה על הדברים האלה, וזהו - היועץ המשפטי.

בנוגע לזכויות האחרות, אני מצטרף לאלה אשר הביעו כגון שפך אם מן ההגיון המעשי הוא, שכל אדם יוכל לבקש להסיר, מחבר כנסת מסוים, את החסינות, למשל מאצא לבטל את זכותו לטלפון, לחופש תנועה ועוד. חושבני, שיתר הזכויות האלה, הן זכויות מסין זה, אשר האינטרס בשלילתם מחבר כנסת יכול רק להיות אינטרס ציבורי ולא אינטרס פרטי. על כן אני חושב שהסמכות לבקש את הסרת החסינות מוכרחה להיות גם כן בידי רשות ציבורית. אינני חושב שועדת הכנסת תוכל לעמוד בפני אפשרות שכל אחד יוכל להגיש בקשה כזו.

אני מציע שבנוגע לזכות להגיש בקשה נבחין בין שני דברים: בנוגע להסרת החסינות לתביעה לדין - מגיש את הבקשה היועץ המשפטי; בנוגע ליתר הזכויות - הממשלה או כל חבר כנסת.

אינני יכול להבין את הבכונה בין תביעה פלילית ואזרחית בהתאם לסעיף 1.

פ. בן-עמי:

ח. צדוק:
אני מצטער על שחבר הכנסת בן-עמי לא הבין את דברי. דברי הם, בבחינה מסוימת, התפרצות בדלת פתוחה. כל מה שאממתי זה נכון. הסיכום שלי הוא: סבדילים בין אהאאאא אחריות אזרחית ואחריות פלילית. בנוגע לאחריות אזרחית - אם הדבר נובע מתפקידו כחבר כנסת - הוא פטור. אם זה אינו נובע מתפקידו כחבר כנסת - הוא אינו פטור. בנוגע לאחריות פלילית - אם זה נובע מתפקידו כחבר כנסת - הוא פטור, אבל אם זה אינו נובע מתפקידו כחבר כנסת - הוא מחוסן בפני תביעה, אלא את החסינות הזאת אפשר להוריד.

היו"ר י. הררי:
עומדת לפנינו השאלה אם החסינות לפי סעיף 1 ו-5 (ב) ניתנת להורדה או לא. אני בדעה שאפשר להוריד את החסינות הזו מפני שחבר כנסת יכול לעשות פעולות פליליות אגב תפקידו ולכנסת צריכה להיות אפשרות להוריד את חסינותו.

אני רושם לעצמי הסתייגות לסעיף 1.

ה ס ת י י ג ו ת

לחבר הכנסת י. הררי:
להשאיר סעיף 1 בנוסח המקורי.

היו"ר י. הררי:
עלינו להחליט עתה בסעיף 9 (ב) אם לקבל את עקרון ההפרדה, ואם כל אחד יכול להגיש בקשה להורדת החסינות. אני מתכוון להפרדה בין משפטים פליליים ודברים אחרים.

ה ו ח ל ט

בתקבל עקרון ההפרדה.
לא כל אדם יכול לפנות
בבקשה לביטול חסינות.

ה ס ת י י ג ו ת

לחבר הכנסת י. הררי:
כל אדם רשאי לפנות לביטול חסינותו של חבר.

היו"ר י. הררי:
עלינו להחליט עתה אם אנו מקבלים את ההצעה להפרדה בין חסינות בכלל ובין זכויות כלליות.

ח. צדוק:
לי נדמה שאין שני דברים בפני הועדה. יש משפטים מצד אחד וכל יתר הדברים מצד שני. המשפטים כפי שניסיתי להסביר - הסרת חסינות לגבי משפט אינה יכולה להיות אחרת מאשר הסקת חסינות לגבי משפט פלילי. כן שבפני הועדה עומדת רק דרך אחת של הפרדה ולא שניים.

היו"ר י. הררי:
אני חולק על דעתו של סגן היועץ המשפטי. לדעתי הגעתי קיימת יותר במשפטים אזרחיים נגד חבר כנסת מאשר במשפטים פליליים. כן עלינו להחליט אם קודם צריך להגיש משפט או קודם לבקש ביטול חסינות.

י. בדר:

אני מזהיר את חברי הכנסת מפני נוסח, שלפיו יתקבל הרושם שישנה חסינות כללית בפני משפטים. הדבר הזה יכול להתפרש בציבור שבכל ענין יש לפנות תחילה לכנסת, ואנו עלולים עוד להגיע לידי אבסורד כזה שאיש לא ירצה להשכיר דירה לחבר כנסת.

היו"ר י. הררי:

הערותו של חבר הכנסת י. בדר היא מסוכנת מאוד. אם קודם יגישו משפט ואחר-כך יפנו לכנסת, זאת אומרת שהכנסת מונעת מאנשים אפשרות להגיש משפט. הדברים יתפרסמו ואחר-כך ועדת הכנסת תגיד שאין היא מסכימה לבטל את החסינות. הדבר הזה רק ישמיע את שמו של החבר, ובציבור יאמרו שחבר הכנסת אינו רוצה להופיע אפילו במשפט. לדעתי צריך קודם כל לבטל את החסינות, ואחר-כך להגיש משפט.

י. בדר:

אני מציע שההטרדה תהיה בין אחריות פלילית - כמובן מחוץ לסעיף 1 ו-5 (ב) - ובין יתר הדברים. ההבדל הוא ברור. אני טוען שבחוק אין חסינות בנוגע למשפטים אזרחיים בכלל, מחוץ לסעיף 1, ואין צורך בחסינות כזאת. אך אם היא קיימת - אזי היא קיימת ביתר הדברים, אך אני חושב שאין היא קיימת.

מ. ארגוב:

אני מבקש לקבל שתי נוסחאות ברורות.

ח. צדוק:

אינני רואה לפני שתי נוסחאות. אני רואה רק אפשרות אחת, אלא אם ירצו בדבר שונה בנוגע לכל החוק. אם סעיף 1 הוא כזה - אין שתי נוסחאות. הנוסחה היא: "בקשה להורדת חסינות לגבי תביעה פלילית תוגש על-ידי..."; "בקשה לגבי הסרת חסינות בכל ענין אחד תוגש על ידי...".

אני רוצה להוסיף ולומר ששאלת הסרת חסינות לגבי אחריות אזרחית אינה מתעוררת כלל וכלל לפי היסוד הזה. אם מתעוררת שאלה של חבר כנסת שמעליב את מישהו ואותו משהו יגיש נגדו תביעה אזרחית בפני בית-המשפט - תעמוד השאלה אם הוא עשה זאת במילוי תפקידו או לא. אם הוא עשה זאת במילוי תפקידו, לפי סעיף 1 - בית-המשפט חייב לדחות את התביעה, אפילו אם היה זה העלמון הגדול ביותר. אם זה לא היה במילוי תפקידו - הוא חייב לעמוד במשפט. אם אנחנו נרמזים על אפשרות של הסרת חסינות בענינים אזרחיים - אנחנו נעמוד בפני מצב, שאדם לפני שירצה להגיש תביעה אזרחית נגד חבר כנסת יפנה הנה. הדבר הזה יכול להגיע עד כדי תביעות הנוגעות בחיי יום-יום וביחס אליהם הדרך לבית-המשפט צריכה להיות פתוחה. כך שההבחנה - אם הוחלט להפריד, אינה נראית לי אחרת מאשר בין משפטים פליליים מצד אחד ובין יתר הדברים מצד שני.

פ. אילנית:

אני מציעה שבחליטת החליטה מי רשאי להגיש תביעה להסרת חסינות, ואז הדבר ישהי יותר ברור, מפני שחוק החסינות אינו נותן חסינות לחברי כנסת מפני תביעות אזרחיות רגילות, ואיש לא הציע את זה. אם נכתוב שבענינים פליליים מגיש אדם הבקשה היועץ המשפטי, ובענינים אחרים מגיש מי שנחליט - יהיה ברור לכל אחד שיש דברים שבנוגע אליהם אין שום אינסטנציה ויש רק מוג מסוים של דברים שדורש אינסטנציה מסוימת.

היו"ר י. הררי:

לדעתי שלשת הדברים קשורים ואיננו צריכים ליצור מצב שאי-אפשר יהיה להוריד את החסינות. - אני, ראשית, נגד החסינות והקפאת סעיף 1. גם ברגע שמתקבל שאין מקבלים את סעיף 1, עוד אינני מסכים לזה במאה אחוזים, כי גם אז יש מקרים שונים, גם אם נקבל את ההנחה שאז המצב הוא אחר לגמרי, ואז יכול כל אדם לפנות, מפני שהיועץ המשפטי מכסה רק שטח צר מאוד של משפטים פליליים וברוב המקרים שיש לצנו למנוע חבר כנסת למשפט יהיו אלה מקרי עלבון, שחבר כנסת, בתור שכזה, מעליב בלי הפסק אדם או חברה.

י. הרדי:

לכן, אני אומר שאני קושר את סעיף 1 עם העניין הזה, וכזה אני בא לדבר השלישי, ~~אני אומר שהאגודה~~ שקודם כל צריך להגיש בקשה להודרת החסינות ואחר-כך להגיש משפט בקשר עם דברים שנאטרו בכנסת, ואת זה בלי כל ספק שאפשר להבחין ברור, שאין כל קשר לעניין של ~~קשר-דירה~~ לכאן. אני איני מוכן לתת לביטל-המשפט את הסמכות להבחין בעניינים שהם עקב טילוי התפקיד בכנסת. קודם כל הכנסת צריכה להחליט אם היתה הצדקה לכך, ואפילו עקב טילוי תפקיד. ועוד הכנסת תצטרך להסיר את ההגנה הזאת מן החבר, שהיא רק לרעתו. אם רוצים להגן על חבר כנסת, איני מבין כיצד אפשר לקבוע שקודם כל יגישו משפט ואחר-כך יפנו לוועדת הכנסת. יצא, שיום יום יגישו משפטים נגד חבר כנסת לוועדת הכנסת תצטרך לטפל בשאלות אלה יום-יום.

לדעתי, יש שתי אפשרויות ושתי גרסאות: להפריד בין משפטים והקלות ולהפריד בין הקלות וחסינות פלילית. היועץ המשפטי אומר שאם סעיף 1 נשאר בנוסח המוצע לנו, אין בכלל דברים אזרחיים. אם כלם מסכימים - אין צורך להצביע - אני רושם לעצמי הסתייבות.

עלינו להחליט עתה ביחס להגשת הבקשה להודרת החסינות.

ח. צדוק:

נדמה לי שהאפשרויות העומדות בפני הוועדה הן אלו: או שמאירים את זה רק ליועץ המשפטי ואז קובעים שאין אדם פרטי יכול להגיש משפט פלילי נגד חבר כנסת. כלומר, מוציאים, לגבי חבר כנסת, את אותה האפשרות שאדם פרטי, בעניין שהשטר חושבת שאין בו אינטרס ציבורי, יגיש משפט. אם לא זה - הגירסא האולטרנטיבית היחידה היא, שכל אדם יכול להגיש בקשה.

ט. ארגוב:

בניח שנסעתי לישיבת הכנסת ודרתתי ילד - האם אפשר להגיש את התביעה לפיצויים ליועץ המשפטי והוא יפנה לוועדת הכנסת ויאפשר את הגשת המשפט? ישנם דברים אלטרנטיביים, שאני מוכרח להניח קודם כל שהם דברים של אמון. אך בכל עניין אני מניח כי זהו עניין של רוב ומיעוט - זה רע. במקרים כאלה אי-אפשר לעמוד על רוב ומיעוט. השאלה היא אם אפשר יהיה להגיש משפט נגדי או לא? אם אפשר לעשות זאת על-ידי היועץ המשפטי - זה מספיק בשבילי - אם לאו - אחפש דרכים אחרות.

י. בר-זהודה:

נדמה לי שהבחינות שיש כאן שני דברים: א. מי רשאי לתבוע את החבר; ב) כיצד הוא פונה.

את העניין השני איני מבין. לגבי המשפט ברור שאם מקבלים את הסדר הזה, ברגע שהוא יכל תביעה - אין הוא רשאי לעכבה והוא צריך לשאול אם מותר לו להתחיל לפעול בזה. בנוגע ליועץ המשפטי אנקשך לאשר את שאלתי ולענות עליה: כאשר מדובר על היועץ המשפטי, מדובר לא על זה שהוא רשאי לפנות, אלא מדובר גם על זה שהוא רשאי להגיש נגד חבר כנסת מסוים או לא.

ד. בר-רב-האי:

הדוממא של חבר הכנסת ארגוב היא דוגמא אחרת לגמרי. במקרה כזה היועץ המשפטי לא יסרב להגיש תלונה. אבל אתן דוגמא אחרת: חבר כנסת נסע באוטובוס ציבורי, רב עם הנהג ונסע לו על לחיו. מה צריך הנהג הזה לעשות לפי הטוב הקיים?

הישיבה נבעלה בשעה 12.50
=====